

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (ONLINE)

№ 3 (3) - 2023

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРЬ МУАММОЛАРИ

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES



ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛ

ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ

ELECTRONIC JOURNAL



ISSN: 2181-1342 (Online)

Сайт: <https://scienceproblems.uz>

DOI: 10.47390/1342V3I3Y2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 3 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

ФАЛСАҒА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодий университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети.

ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодий университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот

технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васида Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Crossref DOI:

Таҳририят Crossref DOI нинг расмий аъзоси ҳисобланади ва 10.47.390 DOI префиксига эга. Ҳар бир нашр ва илмий мақолага индивидуал Crossref DOI рақами берилади.

Google Scholar

Журнал Google Scholar (Академия) да индексацияланади.

“Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй.

Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Axmedov Jasurbek, Jabborova Gavharshod

QANQA ARXEOLOGIK YODGORLIGINI MUZEYLASHTIRISH MASALASI 9-14

Шухрат Эргашев

ФРАНЦИЯДА ИККИНЧИ РЕСПУБЛИКА ИНҚИРОЗИ ВА 1851 ЙИЛГИ ДАВЛАТ

ТЎНТАРИШИ 15-23

Касимова Шахноза Алишеровна

ПРИЕМЫ ЭФФЕКТИВНОЙ КОММУНИКАЦИИ В МУЗЕЙНОЙ ЭКСКУРСИИ 24-29

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Файзиева Ширин Шодмоновна

АГРОКЛАСТЕРЛАР ВА МАҲСУЛОТ ЕТИШТИРУВЧИЛАР ЎРТАСИДАГИ ҲАМКОРЛИКНИНГ
ИҚТИСОДИЁТДА ТУТГАН ЎРНИ 30-35

Мусагалиев Ажунияз Жумагулович, Дустова Мухайё Худайбердиевна

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ КОРХОНАЛАРИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ БОРАСИДАГИ АЙРИМ
МАСАЛАЛАР 36-41

Murodova Nargiza Utkirovna

TURIZM MARKETING FAOLIYATIDA STRATEGIK BOSHQARUVNING AHAMIYATI 42-47

Kuchkarov Baxrom Kuziyevich, O'rmonov Xasanboy Haydarovich

КОМПАНИЯЛАРНИНГ МОЛИЯВИЙ ТО'ЛОВГА ЛАЙОҚАТСИЗЛИГИ ХАВФИНИ АНИҚЛАШ 48-55

Temirova Feruza Sagdullayevna

MARKETINGNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYASI -
BRENDING FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH 56-62

Sobirova Marhabo Haitovna

МЕВА-SABZAVOT KOOPERATSIYASINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH
YO'LLARI 63-67

Mamajonova Gulasal Oribjon qizi

KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH QUVVATLARIDAN FOYDALANISHNING
SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI 68-77

Davlyatshayev Akmal Ashurmamatovich

О'ЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЙОТИНИНГ РИВОЖЛАНИШИДА ИНВЕСТИЦИЯ РИСКЛАРИНИ
БОШҚАРИШ SAMARADORLIGINI OSHIRISH 78-87

Тўхтамишов Азиз Қаҳрамонович

КЛАСТЕР ЁНДАШУВИ АСОСИДА ТУРИЗМ СОҲАСИНИНГ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШ
МОҲИЯТИ, МАЗМУНИ ВА ТАМОЙИЛЛАРИ 88-101

Каржавова Хуршида Абдумаликовна

МАҲАЛЛА ТИЗИМИДА ИННОВАЦИОН ИЖТИМОЙ ХИЗМАТЛАР КўРСАТИШНИНГ
АСОСИЙ ЙўНАЛИШЛАРИ 102-110

Soliyev Dilmurod Jamolovich

AYLANMA MABLAG'LARNI SAMARALI BOSHQARISH KORXONA FAROVONLIGINING
ASOSIDIR 111-119

Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISH
MASALALARI 120-130

09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Тўраев Шавкат Нишонович

ЖАМИЯТ МАФКУРАСИ ИЖТИМОЙ САФАРБАР ЭТИШНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИ 131-137

Qodirov Davronbek Hoshimovich

TASAVVUF TA'LIMOTINING NAZARIYOTCHISI – ABULQOSIM QUSHAYRIY 138-143

Sharipov Dilshod Baxshilloevich

TINCHLIKNING UNIVERSAL (DUNYOVIY) TARTIB BO'YICHA TAHLILI 144-148

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Гаппаров Алибек Қаршибоевич

ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ЛЕКСИКАНИНГ СОЦИОЛИНГВИСТИК АСПЕКТИ 149-155

Fayzieva Zuxra, Sharipova Yoqut Quدراتillayevna

APPLICATION OF GAME TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE TO THE BLIND
AND VISUALLY IMPAIRED 156-161

Ахмедшина Лилия Рафаэльевна

РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ КОНЦЕПТОВ «МУЖ « И «ЖЕНА»
В ПОСЛОВИЦАХ И ПОГОВОРКАХ 162-166

Kholmuminova Makhliyo

DIFFERENCE BETWEEN MEANINGS IN UZBEK AND ENGLISH LANGUAGES 167-171

Shirinova Yekaterina

NUTQIY TAFAKKURNING PSIXOLINGVISTIK MUAMMOLARI 172-178

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

Қутлымуратов Фарҳад Қалбаевич

ЮРИДИК ШАХСНИ ҚАЙТА ТАШКИЛ ЭТИШДА СОЛИДАР
ЖАВОБГАРЛИК МАСАЛАЛАРИ 179-185

Kasimov Nodirjon Sodikjonovich

QASDDAN O'DIRISH JINOYATINING TUSHUNCHASI, TAVSIFI VA JINOIY HUQUQIY
XUSUSIYATLARI 186-196

Урманбаева Ферузахон Саттаровна

ВАСИЙЛИК ВА ҲОМИЙЛИКНИНГ ЗАРУРИЯТИ ВА МОҲИЯТИ 197-203

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Tursunaliyev Ilhomjon Axmedovich

“HAYOT DAVOMIDA TA'LIM” – JISMONIY TARBIYA VA SPORT MUTAXASSISLARINI UZLUKSIZ
KASBIY RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEKANIZMI SIFATIDA (NAZARIY JIHATLAR
TAHLILI) 204-210

Mamatqosimov Jahongir Abirqulovich

BO'LAJAK REJISSORLARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISHDA
TRENING MASHQLARINING AMALIY AHAMIYATI 211-217

Turdimurodov Dilmurod Yo'ldoshevich

YUQORI SINIF O'QUVCHILARIDA QAT'IYATLILIK SIFATINI JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA
TARBIYALASH 218-223

Бабаходжаева Наргиза Мухитдиновна

ОЛИЙ ТАЪЛИМДА ПЕДАГОГ КАДРЛАРНИНГ ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТИНИ
ПСИХОЛОГИК-ПЕДАГОГИК ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ 224-229

Mengliqulov Xayrulla Aliqulovich

HARAKATLI O'YINLAR ORQALI 14-15 YOSHLI SUZUVCHLARNING JISMONIY SIFATLARINI
RIVOJLANTIRISH 230-236

Fayzullaeva Madina Abdumumin kizi

ADVANCED PEDAGOGICAL EXPERIENCES IN ORGANIZING AND DEVELOPING THE
EDUCATIONAL PROCESS ON THE BASE OF DIGITAL TECHNOLOGIES 237-244

Yusupov Dilmurod Abdurashidovich

YADRO FIZIKASI BO'LIMLARINI O'QITISHDA INNOVATSION KOMPYUTER
TEKNOLOGIYALARINI QO'LLASH ORQALI TALABALAR FAOLLIGINI OSHIRISH 245-254

Ergashev Omonboy Turgunbayevich

TALABALARNING BADIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY ZARURATI VA
PEDAGOGIK ASOSLARI 255-260

<i>Ruzmetova Novval Vahabjanovna</i> THE ROLE OF FOLK TRADITIONS IN FORMING LEGAL CULTURE OF STUDENTS OF LAW SCHOOLS	261-269
<i>Raxmatov Otabek Urinbosarovich</i> BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA O'QITUVCHILARIDA MILLIY SPORT TURLARI ASOSIDA AMALIY KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	270-274
<i>Makhmudov Furqat Djumaboyevich</i> YORUG'LIK KVANT NAZARIYASINING VUJUDGA KELISHI. YORUG'LIK KVANTI MAVZUSINI O'QITISH USULLARI	275-281
<i>Бабахова Гулзиба Зиятбаевна</i> К ВОПРОСУ МЕТОДИКИ ИЗУЧЕНИЯ ТЕОРИИ АТОМОВ ВОДОРОДА ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ КУРСА КВАНТОВАЯ МЕХАНИКА	282-289
<i>Dexkanov Sherzod Abdumutalibovich</i> KAFEDRALARARO BITIRUV MALAKAVIY ISHLARINI TAYYORLASH – SIFATLI TA'LIMNI TA'MINLASHNING MUHIM OMILI SIFATIDA	290-296
<i>Ҳакимова Муқаддас Ҳасановна</i> КОМПЕТЕНТЛИ ЁНДАШУВ АСОСИДА БЎЛАЖАК ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ КАСБИЙ-ПЕДАГОГИК ИЖОДКОРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ	297-301



Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари. -2023. -№ 3 (3).
ISSN: 2181-1342 (Online)
<https://scienceproblems.uz>

08.00.00 – Иқтисодиёт фанлари

Kuchkarov Bahrom Kuziyevich,
Farg'ona Politexnika Instituti,
“Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrası, katta o'qituvchi,
e-mail: b.kuchkarov@ferpi.uz, +998 91 659 71 26.

O'rmonov Xasanboy Xaydarovich,
Farg'ona Politexnika Instituti,
“Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrası, assistenti,
e-mail: xasanboy_urmonov2023@ferpi.uz,
+998 99 493 19 78.

KOMPANIYALARNING MOLIYAVIY TO'LOVGA LAYOQATSIZLIGI XAVFINI ANIQLASH

Annotatsiya. Iqtisodiy munosabatlarning rivojlanishi, biznes rejimlari va sharoitlarining o'zgarishi tabiiy ravishda iqtisodiy va huquqiy xususiyatlar ega bo'lgan kompaniyalarning moliyaviy to'lovga layoqatsizligi (bankrotlik) institutining shakllanishiga yordam berdi. Maqolada korxonalarning moliyaviy kompaniyalarning moliyaviy to'lovga layoqatsizligi xavfini aniqlashning mavjud yondashuvlari va usullarining hozirgi holati o'rganish asosiy maqsad qilib olingan hamda ilmiy-nazariy talqinlari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: to'lovga layoqatsizlik, bankrotlik, xatarlar, tadbirkorlik faoliyati, bankrotlik belgilari, moliyaviy holatining tahlili.

Кучкаров Бахром Кузиевич,
Ферганский Политехнический Институт,
старший преподаватель, кафедры «Бухгалтерский учет и аудит»,

Урмонов Хасанбой Хайдарович,
Ферганский Политехнический Институт,
ассистент, кафедры «Бухгалтерский учет и аудит»,

ОПРЕДЕЛЕНИЕ РИСКА ФИНАНСОВОЙ НЕСОСТОЯТЕЛЬНОСТИ КОМПАНИЙ

Аннотация. Развитие экономических отношений, изменение режимов и условий ведения бизнеса естественно способствовали формированию института финансовой несостоятельности (банкротства) компаний, имеющих экономические и правовые характеристики. В статье рассматривается текущее состояние существующих подходов и методов определения рисков финансовой несостоятельности предприятий, а также научно-теоретические интерпретации.

Ключевые слова: анализ несостоятельности, банкротства, рисков, предпринимательской деятельности, признаков банкротства, финансового состояния.

Kuchkarov Baxrom Kuzyevich,
Fergana Polytechnic Institute,
Senior Lecturer, Department of Accounting and Audit,

Urmonov Xasanboy Xaydarovich,
Fergana Polytechnic Institute,
Assistant, Department of Accounting and Audit,

DETERMINING THE RISK OF FINANCIAL INSOLVENCY OF COMPANIES

Abstract. The development of economic relations, changes in business regimes and conditions naturally contributed to the formation of the institution of financial insolvency (bankruptcy) of companies with economic and legal characteristics. The article discusses the current state of existing approaches and methods for determining the risks of financial insolvency of enterprises, as well as scientific and theoretical interpretations.

Keywords: analysis of insolvency, bankruptcy, risks, business activity, signs of bankruptcy, financial condition.



<https://doi.org/10.47390/1342V3I3Y2023N07>

Kirish. Kompaniyani samarali moliyaviy boshqarish ko'p jihatdan inqirozli vaziyatlarni bashorat qilish qobiliyatiga bog'liq bo'lib, uning asosiy va zarur elementi tashkilot faoliyatining diagnostikasi hisoblanadi. Ushbu jarayon korxonaning moliyaviy holatini yaxshilash va ma'lum moliyaviy natijalarni yaratishga qaratilgan. Dunyodagi tahlikali vaziyatda ko'plab kompaniyalar beqaror bozor sharoitida ishlashlari kerak, bu ularning faoliyati eng ko'p xavf-xatarlarga duchor bo'lishidan dalolat beradi.

Eng muhim xavflardan biri – bu moliyaviy to'lovga layoqatsizlik xavfi hisoblanadi. Davlatning farovonligi va uning jahon sahnasida rivojlanishi ko'p jihatdan ushbu hududda joylashgan kompaniyalar, korxonalar yoki tashkilotlarning moliyaviy holatiga bog'liq. Kompaniyalarning samarali faoliyat yuritishi va rivojlanishi milliy daromad va yalpi milliy mahsulotni yaratishning asosi bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekistondagi so'nggi yillardagi tendensiyani kuzatib, yurtimiz iqtisodiyotining jahon iqtisodiy tizimiga chuqur integratsiya jarayonining tezlashganini ko'rish mumkin. Iqtisodiy kategoriya sifatida investitsiyalar bir qator muhim funksiyalarni bajaradi, ularsiz umuman har qanday davlat iqtisodiyoti va xususan mintaqaviy iqtisodiyotning normal rivojlanishini tasavvur qilib bo'lmaydi [9].

O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlariga qaraganda, 2022-yilning yanvar – sentyabr oylari yakuni bilan respublikaning tashqi savdo aylanmasi (matnda TSA) 36,0 mlrd. AQSH dollarini tashkil etib, 2021-yilga nisbatan 7,7 mlrd. AQSH dollariga yoki 27,2 % ga ko'paydi [2]. O'zbekiston Respublikasi jahonning 195 mamlakati bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSAning nisbatan salmoqli hissasi XXRda (18,8 %), Rossiya Federatsiyasida (18,2 %), Qozog'istonda (9,1 %), Turkiyada (6,8 %), Koreya Respublikasida (5,1 %), Qirg'iz Respublikasi (2,4 %) va Germaniyada (2,2 %) qayd etilgan.

Bundan tashqari, qo'shni davlatlar bilan munosabatlarning mustahkamlanishi, ushbu mamlakatlar bilan ijtimoiy-iqtisodiy, savdo-sanoat va madaniy sohalarda munosabatlarni rivojlantirish bo'yicha katta ishlar olib borilayotgani qayd etilmoqda. Tashqi iqtisodiy faoliyat bo'yicha 20 ta yirik hamkor-davlatlar orasidan uchta davlatda faol tashqi savdo balansi

kuzatilgan, xususan, Qirg'iz Respublikasi, Afg'oniston va Tojikiston shular jumlasidandir. Qolgan 17 ta davlatlar bilan passiv tashqi savdo balansi saqlanib qolmoqda. Tadbirkorlik rivojlanish yo'lida doimiy ravishda xavf va moddiy manfaatlar bilan birga boradi. Aslida, tadbirkor – bu tavakkal qilishga va qabul qilingan qarorlar uchun javobgarlikni o'z zimmasiga olishga tayyor shaxs. Bu biznes bilan shug'ullanadigan odamning asosiy ajralib turadigan xususiyati. Xavf bilan bog'liq qarorlar qabul qiladigan menejer kelajakdagi vaziyatlarni yetarli darajada baholashi va yetarli ma'lumotga ega bo'lishi, shuningdek, o'tgan tajribaga e'tibor qaratishi kerak.

Tadbirkorlik konsepsiyasiga boshqa nuqtai nazarlar mavjud, masalan, Shumpeter biznesmenning asosiy ajralib turadigan xususiyati – bu uning innovatsion faoliyatidir deb atagan [1]. Bo'sh naqd puldan samarali foydalanish, texnologiyalarga asoslanib mahsulotlarga investitsiya qilish, investitsion faoliyatni to'g'ri tashkil etish investitsiyalardan kerakli daromad olish darajasini belgilaydi, o'z o'rnida turli xavflarni hisobga olgan holda, qanday bo'lmasin, kompaniyaning asosiy maqsadi daromadni ko'paytirishdir. Ushbu maqsadga erishish uchun sizning ixtiyoringizda moddiy va nomoddiy resurslar bo'lishi kerak.

Shu munosabat bilan xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy xatarlarini boshqarishni o'rganish va modernizatsiya qilish milliy iqtisodiyotning real sektoriga ta'sir ko'rsatadigan ilmiy va amaliy qiziqish uyg'otadi. Bugungi kunga qadar xavflarni tan olishning ko'plab usullari mavjud, ammo natijalar ko'pincha haqiqatga mos kelmaydi. Bundan kelib chiqadiki, tadqiqotning haqiqiy yo'nalishi moliyaviy komponentda xavflarni boshqarish metodologiyasini takomillashtirish, xavflarni baholash va prognozlash nuqtai nazaridan yangi vositalarni joriy etish va sinovdan o'tkazish bo'ladi.

Tez rivojlanayotgan bozor sharoitida kompaniyaning moliyaviy to'lovga layoqatsizligi xavfini boshqarish bo'yicha bilim va vositalarga yetarli darajada ega bo'lish zarur. Iqtisodiy tizimning o'zgarishi munosabati bilan moliyaviy xavfni talqin qilishda juda ko'p qarama-qarshiliklar yuzaga keldi. Kompaniyaning moliyaviy to'lovga layoqatsizligi xavfini bashorat qilish muammosi biznesni boshqarishning nazariy va amaliy muammolari orasida alohida o'rin tutadi. O'zbekiston rivojlanayotgan iqtisodiyotga ega mamlakat bo'lganligi sababli, rivojlanish uchun ko'plab istiqbollari mavjud. Biroq, bu ba'zi jarayonlar va omillarning beqarorligini ko'rsatadi. Shunga ko'ra, samarali boshqaruv uchun korxonaning moliyaviy tahlilini o'tkazish va bankrotlik xavfini dastlabki bosqichlarda aniqlash kerak. Bundan kelib chiqadiki, moliyaviy xatarlarni aniqlash juda muhimdir.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Ushbu mavzu doirasida juda ko'plab iqtisodchi olimlarning ilmiy ishlarni uchratish mumkin misol uchun rus iqtisodchi olimlaridan Zayseva O.P., Postyushkov A.V., Sheremet A.D., Negashev Ye.V., Belikov A.Yu., Davidova G.V., Vishnyakov Ya.D., Kolosov A.V., Shemyakina V.L., Xaydarshina G.A., Filobokova L.Yu., Lvova N.A., A. V. Kolishkin, Ye. V. Gilenko, S. Ye. Dovjenko, S. A. Jilkin, S. Ye. Choye va boshqalar, bundan tashqari dunyoning taniqli olimlaridan E. Altman, W.H. Beaver, J. Begley, S. Watts, J. Ohlson, J. Minussi, D. Soopramainien, D. Worthington, J.W. Wilcox, C. Lennox o'z ularini tadqiqot mavzusi doirasida olib borishgan [8].

Yuqoridagi olimlarni o'z qarash va to'lovga layoqatsizlik atamasiga berilgan bir qancha tariflarini ko'rish mumkin, biroq biz zamonaviy adabiyotda moliyaviy to'lovga layoqatsizlik atamasi bankrotlik bilan tenglashtirilganligini ta'kidlashimiz mumkin. O'zbekiston Respublikasining "To'lovga qobiliyatsizlik to'g'risida"gi Qonunida bankrotlik deganda sudning

qaroriga asosan to'lovga qobiliyatsiz deb topilgan va o'ziga nisbatan tugatishga doir ish yuritish yoki mol-mulkini sotish tartib-taomili qo'llaniladigan qarzdorlik tushunilishi belgilab qo'yilgan [6].

Yurtimizning taniqli iqtisodchi olimlaridan M.Yu.Raximov, O.T.Astanakulov, N.N.Kalandarova o'zlarining "Iqtisodiyot subyektlari moliyaviy holatining tahlili" darsligida bankrotlik to'g'risida shunday fikr yuritishadi "Qarzdorning pul majburiyatlari bo'yicha kreditorlar talablarini qondirishga va (yoki) majburiy to'lovlar bo'yicha o'z majburiyatini bajarishga qodir emasligi, agar tegishli majburiyatlar va (yoki) to'lovlar majburiyati yuzaga kelgan kundan e'tiboran uch oy davomida qarzdor tomonidan bajarilmagan bo'lsa, uning bankrotlik alomatlari" deb e'tirof etishgan [5; 64 b].

Iqtisodiy adabiyotlarda bankrotlik atamasining quyidagicha ham talqini mavjud. Bu – "to'lovchini jazolash vositasi" yoki "xo'jalik yurituvchi subyektning moliyaviy-huquqiy javobgarligi chorasi" hisoblanadi.

N. V. Aseevaning fikricha, huquqiy jihat qarzdorga nisbatan turli qonunchilik choralarini qo'llagan holda kreditor, qarzdor, jamiyat va davlat manfaatlari o'rtasidagi muvozanatni topishdir. Ko'rinib turibdiki, kreditorning manfaatlari o'z talablarini qondirishga urinishda, qarzdorning manfaatlari esa moliyaviy-iqtisodiy barqarorlikni tiklash va inqirozni bartaraf etishdan iborat [12; 8 b].

V. I. Rudyka, Yu. M. Velikiy, O.D. Zema tomonidan "tarixan bankrotlik qarzdor uchun mavjud bo'lgan to'lanmagan qarzlarni asosida baholash, shu bilan birga, bankrotlikni boshqarish jarayoni hisobvaraqlar bo'yicha to'lovlarni majburlash va to'lashdan bo'yin tovlagan taqdirda qarzdorni jazolashdan iborat" [11; 37 b] deb e'tirof etishgan.

Yuqoridagi qarashlarning bir tomonlama ekanligi binobarin, korxonaning bankrotlik holatining omillarini aniqlash faqat qarzdorning javobgarligi va jazo darajasini aniqlashdan iborat emasligi, uning to'lov qobiliyatini tiklash usullari va korxonani moliyaviy qayta tashkil etishni rejalashtirish usullari hatto ko'rib chiqilmadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot iqtisodiy nazariya, ekonometriya, inqirozni boshqarish, moliyaviy menejment, statistika va oliy matematikaga oid ilmiy ishlarga asoslangan. Tadqiqot davomida moliyaviy to'lovga layoqatsizlik xavfini bashorat qilish uchun mavjud modellar tahlili o'tkazildi.

Axborot bazasi O'zbekiston Respublikasi hukumati, O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligining normativ-huquqiy hujjatlari, iqtisodiy nazariya, ekonometriya, inqirozni boshqarish, moliyaviy menejment, statistika va oliy matematika sohasidagi mahalliy va xorijiy iqtisodchilarning ilmiy ishlari edi.

Natija va muhokamalar. Hozirgi kundagi zamonaviy adabiyotda, bizning fikrimizcha, ushbu muammoning iqtisodiy tarkibiy qismiga yetarlicha e'tibor berilmayapti. Moliyaviy holatni barqaror holatdan qoniqarsiz holatga o'zgartirish jarayonini kuzatish juda qiyin. Bundan kelib chiqadiki, qonuniy bankrotlik moliyaviy to'lov qobiliyatsizligining yakuniy bosqichlaridan biridir.

Moliyaviy menejment nuqtai nazaridan bankrotlik ssenariylarini bashorat qilish va kompaniyani takomillashtirishning samarali usullari katta qiziqish uyg'otadi. Qarorlarni tayyorlash, qabul qilish va amalga oshirish bosqichlarida boshqaruv ehtiyojlari uchun axborot bazasini shakllantirishning asosiy mezon bo'lib ishlab chiqarilgan mahsulotlar sonining

o'zgarishi munosabati bilan ishlab chiqarish xarajatlarining xatti-harakatlarini o'rganishning tahlili hisoblanadi [13].

Bozor sharoitidagi doimiy o'zgarishlar moliyaviy menejment va menejmentdan bozorning hozirgi holati va kompaniyaning ichki iqlimiga muvofiq tashkilotning samarali ishlashi uchun muvozanatli, chuqur tahlil etilgan qarorlarni qabul qilishni talab qiladi. Korxonaning iqtisodiy tarkibiy qismining murakkabligi boshqaruv xodimlariga noto'g'ri vazifalar berilganligidadir. Cheklangan moliyaviy resurslar sharoitida harakat qilish, texnologik bazani takomillashtirish va malakali marketing siyosatini olib borish kerak.

Kompaniya egasi kompaniya uchun to'g'ri maqsad va vazifalarni belgilashi, qo'shimcha investitsiyalarni izlashi, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilishi hamda o'z kompaniyasining raqobatbardoshligini oshirishi va kuchli tomonlarini topishi kerak. Uzluksiz iqtisodiy rivojlanish va inqiroz hodisalarini muvaffaqiyatli bartaraf etish jarayonida har bir mamlakat hukumati iqtisodiyotni tartibga solishning qabul qilingan nazariy konsepsiyasiga va tanlangan iqtisodiy rivojlanish modeliga muvofiq iqtisodiyotga davlat ta'siri tizimida mavjud bo'lgan usullarning arsenalidan foydalanadi [7].

Hozirgi bozor sharoitida kompaniyalar faoliyati doimiy ravishda rivojlanib, o'zini o'zi moliyalashtirishi kerak. Asosiy maqsad foyda olishdir hamda yo'qotishlar allaqachon moliyaviy xavflar namoyon bo'lishining jiddiy belgisidir va tanlangan moliyaviy oqimlarni boshqarish strategiyasi so'roq ostiga olishi darkor. Bundan kelib chiqadiki, xatarlarni prognoz qilishning dastlabki bosqichlaridan biri bu korxonaning moliyaviy hisobotlarini o'rganishdir [15]. Kompaniyaning to'lovga layoqatsizligini ko'rsatadigan dastlabki belgilarini tahlil etishdan iborat shartli ravishdagi uning xususiyatlari quyidagi omillardan iborat deyish mumkin:

- Buxgalteriya hujjatlarini taqdim etishni kechiktirish.
- Aktivlar qiymatining pasayishi.
- Debitorlik qarzlarning aktivlardagi ulushining oshishi, shuningdek kreditorlik qarzlarning ko'payishi.
- Tovar-moddiy zaxiralarning ko'payishi.
- Likvid aktivlarni kamaytirish.
- Savdo hajmining pasayishi.

Tashkilotning moliyaviy to'lovga layoqatsizligi uchun zarur shartlar ko'p qirrali xarakterga ega. Moliyaviy boshqaruvning muhim jihati iqtisodiy va moliyaviy faoliyatni amalga oshirishda kompaniyaga hamroh bo'ladigan moliyaviy xatarlarni boshqarishdir [14]. Qabul qilingan har bir qaror muhim, kundalik noto'g'ri qarorlar jami salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bankrotlik bir necha yil ichida bashorat qilinishi mumkin. Kapital aylanmasining pastligi va eng likvid aktivlarning bitta aylanmasining yuqori davomiyligi; nyuanslarni hisobga olmagan holda va moliyaviy barqarorlikni prognoz qilmasdan yangi bozorlarga kirish; pul oqimlarini boshqarishga irratsional yondashuvlar; likvidsizlarning mavjudligi tashkilotning moliyaviy to'lovga layoqatsizligi uchun asosiy ichki shartlardir. Tashqi shartlarga quyidagilar kiradi: iqtisodiyotning inqiroz holati; inflyatsiya; siyosiy va iqtisodiy beqarorlik va boshqalar.

Iqtisodiy adabiyotlarda to'lov qobiliyatini aniqlash uchun turli yondashuv mavjud bo'lib, u kompaniyaning to'lov vositalari va majburiyatlari nisbatida ifodalanadi. "To'lov qobiliyati deganda kompaniya darhol to'lashni talab qiladigan kreditorlik qarzlarni to'lash uchun yetarli naqd pul yoki naqd pul ekvivalentlariga egalik darajasi anglashiladi. Shunday qilib, to'lov qobiliyatining asosiy belgilari:

- joriy hisobvaraqda yetarli mablag' mavjudligi;
- muddati o'tgan kreditorlik qarzlarning yo'qligi.

To'lovga layoqatsizlik, odatda, hisobotda "kasal" moddalarning mavjudligi ("zararlar", "o'z vaqtida to'lanmagan kreditlar va qarzarlar", "muddati o'tgan debitorlik va kreditorlik qarzlari", "muddati o'tgan veksellar") bilan tasdiqlanadi.

Shu bilan birga, iqtisodchilar tashkilotning to'lovga layoqatsizligining uchta darajasini aniqlaydilar. Bular vaqtinchalik to'lovga layoqatsizlik, doimiy to'lovga layoqatsizlik, mutlaq to'lovga layoqatsizlikdir.

To'lovga layoqatsizlik — bu tashkilotning kredit, tijorat, soliq va boshqa operatsiyalardan kelib chiqadigan moliyaviy majburiyatlarini bajara olmasligi. Buni bank hisobvaraqlarida mablag' yetishmasligi, kreditorlar oldidagi uzoq muddatli qarzarlar, o'z aylanma mablag'larining yetishmasligi bilan tasdiqlanadi.

Vaqtinchalik to'lovga layoqatsizlik — bu kompaniyaning qarzlarni to'lashga qodir emasligi, ammo buni keyinroq qilish imkoniyati mavjudligidir.

Barqaror bankrotlik to'rt chorak ichida kreditorning talablarini qondirish uchun qarzdor ishonchsizlik. Bu omil biznes yuritishda muhim xatolar va likvid aktivlar etishmasligidan dalolat beradi. Ushbu bosqichdan chiqish yo'llaridan biri bu uzoq muddatli aktivlarni sotish yoki kredit resurslarini jalb qilishdir.

Mutlaq to'lovga layoqatsizlik — bu majburiyatlarning aktivlardan oshib ketishi, uzoq vaqt davom etadi va kompaniyadagi keskin o'zgarishlarni hisobga olgan holda ham bu vaziyatdan chiqish juda qiyin. Mutlaq to'lovga qodir bo'lmagan tashkilotlar diqqat ostida bo'lishi kerak. Bunday sharoitda biznes yuritish noto'g'ri qabul qilingan qarorlar xavfini oshiradi, shuning uchun salbiy ta'sirlarning to'planishini yaqqol ko'rish mumkin bo'ladi.

Respublikamizda biznesning asosiy vazifasi o'zining moliyaviy barqarorligini oshirishdir, chunki bu tashkilotning tijorat sherigi sifatida ishonchliligi mezonlaridan biridir. Shunday qilib, sherikning ishonchlilik darajasini aniqlash uchun moliyaviy barqarorlikni tahlil qilish kerak va korxonaning moliyaviy-xo'jalik faoliyatini amalga oshirish, xatarlarni aniqlash va hokazolar uchun barcha imkoniyatlarini baholash mumkin. Ushbu ko'rsatkichning darajasi qanchalik yuqori bo'lsa, u bozor sharoitlarining tashqi ta'siridan shunchalik mustaqil bo'ladi va shuning uchun bankrot bo'lish xavfi kamayadi. Moliyaviy barqarorlik — bu daromadning xarajatlardan barqaror oshib ketishi, bu kompaniyaga pul oqimlarini erkin boshqarish imkonini beradi [3]. Kompaniyaning rivojlanishi foyda va kapitalning o'sishi bilan ta'minlanadigan, to'lov qobiliyati va kreditga layoqatliligi saqlanib qoladigan, minimal xavf darajasini ta'minlaydigan jarayondir, shuning uchun moliyaviy barqarorlik eng muhim ko'rsatkichlardan biri bo'lib, barcha sikllarda shakllanadi, ishlab chiqarish va xo'jalik yurituvchi subyektning iqtisodiy faoliyatini asosiy ko'rsatgichi sifatida baholanadi. Demak, kompaniyaning moliyaviy barqarorligi — bu kompaniyaning minimal tavakkalchilik darajasi bilan to'lov qobiliyati va kreditga layoqatliligini saqlab, asosan o'z mablag'lari hisobidan rivojlanishini ta'minlaydigan pul resurslarining holatidir.

Muvaffaqiyatli rivojlanish va raqobatbardoshlikni saqlab qolish uchun kompaniya moliyaviy muvozanatni doimiy ravishda kuzatib borishi kerak. Shu bilan birga, ishlab chiqarish jarayoni turli xil tarmoqlarda o'zgarib turishi sababli, ba'zi xo'jalik yurituvchi subyektlar ma'lum bir davrda ishlab chiqarish jarayonini rivojlantirish uchun qo'shimcha moliyaviy mablag'larga ehtiyoj sezadilar, ba'zilar esa, aksincha [10]. Bugungi kunda, hozirgi iqtisodiy

vaziyatda moliyaviy barqarorlik muammosi kompaniyaning muhim moliyaviy va umumiy iqtisodiy muammolaridan biridir. Agar kompaniya inqiroz holatida bo'lsa, uni moliyaviy tiklash choralari ko'rish zarur. Moliyaviy tiklanish — bu bankrotlik holatida qarzdorga nisbatan qo'llaniladigan protsedura. Ushbu tadbirning asosiy maqsadi qarzni to'lash jadvaliga muvofiq to'lov qobiliyatini tiklash va kompaniyaning qarzini qaytarishdir.

Har bir tashkilotda, o'z faoliyatining biron-bir bosqichida, qo'shimcha mablag'larni jalb qilish orqali moliyalashtirish manbalarini ko'paytirish zarurati mavjud [4]. Korxonalarining beqaror moliyaviy ahvoriga nafaqat tashqi umumiy iqtisodiy va siyosiy vaziyat, balki samarasiz boshqaruv ham sabab bo'ladi. Shuning uchun, agar biz faqat moliyaviy barqarorlikni yaxshilashga qaratilgan chora-tadbirlarni ishlab chiqishga e'tibor qaratsak, bu to'lov qobiliyatini, moliyaviy farovonlikni va iqtisodiy o'sishni haqiqiy tiklashga olib kelmaydi. Ijoiy natijalarga erishish uchun kompaniya bozorda raqobatbardosh ustunlikka, moliyaviy barqarorlikka erishish va to'lov qobiliyatini ta'minlaydigan muayyan chora-tadbirlar majmui shakllantirishdan iborat ma'lum bir strategiya kerak.

Xulosa. Bankrotlik instituti ijtimoiy-iqtisodiy va tartibga solish rivojlanishining uzoq bosqichidan o'tdi. Bizningcha, korxonaning bankrotligi — bu sudda hal qilinishi mumkin bo'lgan shoshilinch majburiyatlarni qoplash uchun likvid aktivlarning yetishmasligining iqtisodiy holati (subyektiv bankrotlik) (obyektiv bankrotlik).

Shunday qilib, bankrotlik obyektiv va subyektiv xususiyatga ega bo'lgan tadbirkorlik faoliyatining asosiy xavfi, shuningdek, tarmoqlararo institutdir, chunki u turli xil huquqiy normalar bilan tartibga solinadi, keng doiradagi shaxslarning maqomi huquqlari, majburiyatlariga ta'sir qiladi. Bankrotlikning muhim va protsessual jihatlari aniqlashtirish javobning ortib borayotgan profilaktik xususiyatini aniqlashga imkon beradi, bu uning paydo bo'lish xavfini oldini olish, tashqi va ichki muhitdagi o'zgarishlarni kuzatish mexanizmlarini shakllantirishdan iborat bo'lib, ular ishbilarmonlik muhiti obyektining moliyaviy-iqtisodiy natijalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Bankrotlik xavfini baholash va boshqarishga uslubiy yondashuvlar quyidagilardan iborat:

- 1) moliyaviy-iqtisodiy tahlilga asoslangan an'anaviy boshqaruv usullarini qo'llash;
- 2) xatarlarni kamaytirish yoki oldini olish uchun biznesning resurs salohiyati va integratsiya imkoniyatlaridan foydalanish;
- 3) inqirozga qarshi va profilaktik javob berishning samarali strategiyasini amalga oshirish, shu jumladan ilmiy asoslangan tahlil usullari va boshqaruv sezgi, inqirozli vaziyatlarni hal qilishda ijodiy yuqori malakali xodimlarni jalb qilish.

Yuqoridagi tadqiqot natijalari tahlil jarayonining an'anaviy bosqichlarini va manfaatdor tomonlarning o'zaro ta'sirining murosaga kelish variantlarini birlashtirgan korxonalarining bankrotlik xavfini profilaktik va inqirozga qarshi boshqarish modeli uchun asosdir.

Ishlab chiqilgan bankrotlik xavfini boshqarish modeli kompaniyaning iqtisodiy rivojlanishning qiyin davrida bozorda qolish va to'lov qobiliyatsizligidan qochish qobiliyatiga yordam beradi. Bankrotlik xavfini boshqarish quyidagicha ta'riflanishi mumkin:

- 1) uzoq muddatli istiqbolda barqaror rivojlanish va korxonaning raqobatbardoshlik darajasini ta'minlash uchun murakkab jarayon;
- 2) manfaatdor ishtirokchilar bilan murosa yechimlarini izlashga asoslangan mavjud biznesning saqlanishini ta'minlaydigan jarayon.

Har qanday biznes tuzilmasini buzilishiga olib keladigan sabablardan biri bu kompaniyaning muqobil rivojlanishiga oid strategik qarorlar qabul qilishda boshqaruv tuzilmasining xatolaridir. Shunday qilib, korxonani samarali rivojlantirish va potensial xavflarni prognoz qilishning asosiy komponenti oqilona ishlab chiqilgan boshqaruv strategiyasidir.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Gulbaxor, K. I. (2022). Some Aspects of Assessing Investment Attractiveness in the Digital Economy. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 7, 265-269.
2. <https://stat.uz/> - O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining rasmiy sayti.
3. Khatamovna, R. S. (2022). The Importance of Information about Cost Behavior to Increase Efficiency of Enterprise Management. *European Multidisciplinary Journal of Modern Science*, 4, 190-195.
4. Kudbiev, D., Qudbiyev, N. T., & Imomova, Z. T. Q. (2022). Moliyaviy Hisobotlardan Moliyaviy Menejmentda Foydalanish Masallari. *Scientific progress*, 3(4), 1030-1037.
5. M.Yu.Raximov, O.T.Astanakulov, N.N.Kalandarova. Iqtisodiyot subyektlari moliyaviy holatining tahlili. (Darslik). – T.: “Nihol print” OK, 2022. – 484 bet.
6. O'zbekiston Respublikasining “TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK TO'G'RISIDA”gi Qonuni, 12.04.2022 yildagi O'RQ-763-son.
7. Temirqulov, A., & Qudbiyev, N. (2022). Iqtisodiy rivojlanish maqsadlarini amalga oshirishda soliq siyosati o'rni. *Journal of Integrated Education and Research*, 1(2), 121-127.
8. Давлятшаев, А. А. (2020). Необходимость проведения анализа региональных инвестиционных проектов. *Национальная ассоциация ученых*, (55-2 (55)), 28-32.
9. Кудбиев, Д. (2022). Особенности И Принципы Развития Системы Финансового Менеджмента В Узбекистане. *Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities*, 12, 200-206.
10. Кудбиев, Н., & Тошиматов, А. (2023). KORXONALARNING TIJORAT BANKLARI BILAN O'ZARO MUNOSABATLARI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI. *Scienceproblems. uz*, 3(2), 75-84.
11. Оборин Матвей Сергеевич, & Мартиросян Мартин Ростомович (2021). БАНКРОТСТВО КАК РИСК И ИНСТРУМЕНТ ПРЕВЕНТИВНОГО РЕАГИРОВАНИЯ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. *Интеллект. Инновации. Инвестиции*, (3), 35-47.
12. Пивень И. Г., Бжассо А. А. Разработка методических подходов к оценке эффективности управления компанией в современных условиях // *Экономика и предпринимательство*. 2019. № 7 (108). С. 756–760.
13. Расулова, Ш. (2023). XARAJATLARI HISOBINI TASHKIL ETISH VA TASNIFLASHNING IQTISODIY AHAMIYATI. *Scienceproblems. uz*, 3(2), 85-93.
14. Эрматов, А. (2023). O'ZBEKISTONDA MOLIYAVIY BOSHQARUV TIZIMINI RIVOJLANTIRISH. *Scienceproblems. uz*, 3(2), 61-68.
15. Якубов, В. Г. (2022). Теоретические Основы Оценки Стоимости Бизнеса. *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*, 3(12), 28-39.



ISSN: 2181-1342 (Online)

Сайт: <https://scienceproblems.uz>

DOI: 10.47390/1342V3I3Y2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 3 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамият

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).